DEMOKRATYCZNA REPUBLIKA KONGA

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

Sytuacja bezpieczeństwa i zagrożenia dla ludności cywilnej

DPU-WIKP-424/660/2026
06.11.2026

Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia UDSC

URZĄD DO SPRAW CUDZOZIEMCÓW

TREŚĆ ZLECENIA

Proszę o informację na temat sytuacji bezpieczeństwa w Demokratycznej Republice Konga.

INFORMACJE DEMOGRAFICZNE

Ludność: 116,5 mln.[1]

Skład etniczny: w Demokratycznej Republice Konga (DRK) zamieszkuje ponad 200 grup etnicznych, z których większość należy do ludów Bantu. Cztery najliczniejsze grupy: Luba, Kongo, Mongo, oraz ludność pochodzenia rwandyjskiego stanowią ok. 57% populacji kraju. Brak jest jednak aktualnych statystyk odnoszących się do kwestii etnicznych, a dostępne dane pochodzą z 1983 r.[2]

Skład religijny: Dominującą religią w DRK jest chrześcijaństwo, jednak pozostaje ono pod znaczącym wpływem tradycyjnych afrykańskich wierzeń. Największy odsetek ludności stanowią katolicy – ok. 50%, protestanci – ok. 20%, kimbanguiści (odłam chrześcijaństwa mocno związany z miejscowymi tradycjami animistycznymi) – 10%, muzułmanie – 10% oraz religie animistyczne i synkretyczne – 10%.[3]

USTRÓJ I SYTUACJA POLITYCZNA

USTRÓJ

DRK w przeszłości było kolonią belgijską. Uzyskało niepodległość w 1960 r. Obecnie jest wielopartyjną republiką z rozszerzonymi kompetencjami prezydenckimi.[4]

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Demokratyczna Republika Konga jest podzielona na 26 **prowincji**: Bas-Uele, Equateur, Haut-Katanga, Haut-Lomami, Haut-Uele, Ituri, Kasai, Kasai-Central, Kasai-Oriental, Kinshasa, Kongo Central, Kwango, Kwilu, Lomami, Lualaba, Mai-Ndombe, Maniema, Mongala, Kiwu Północne (Nord-Kivu), Nord-Ubangi, Sankuru, Sud-Kivu (Kiwu Południowe), Sud-Ubangi, Tanganyika, Tshopo, Tshuapa.[5]

[1] Encyklopedia Britannica, Democratic Republic of the Congo, 29.10.2026, https://www.britannica.com/place/Democratic-Republic-of-the-Congo

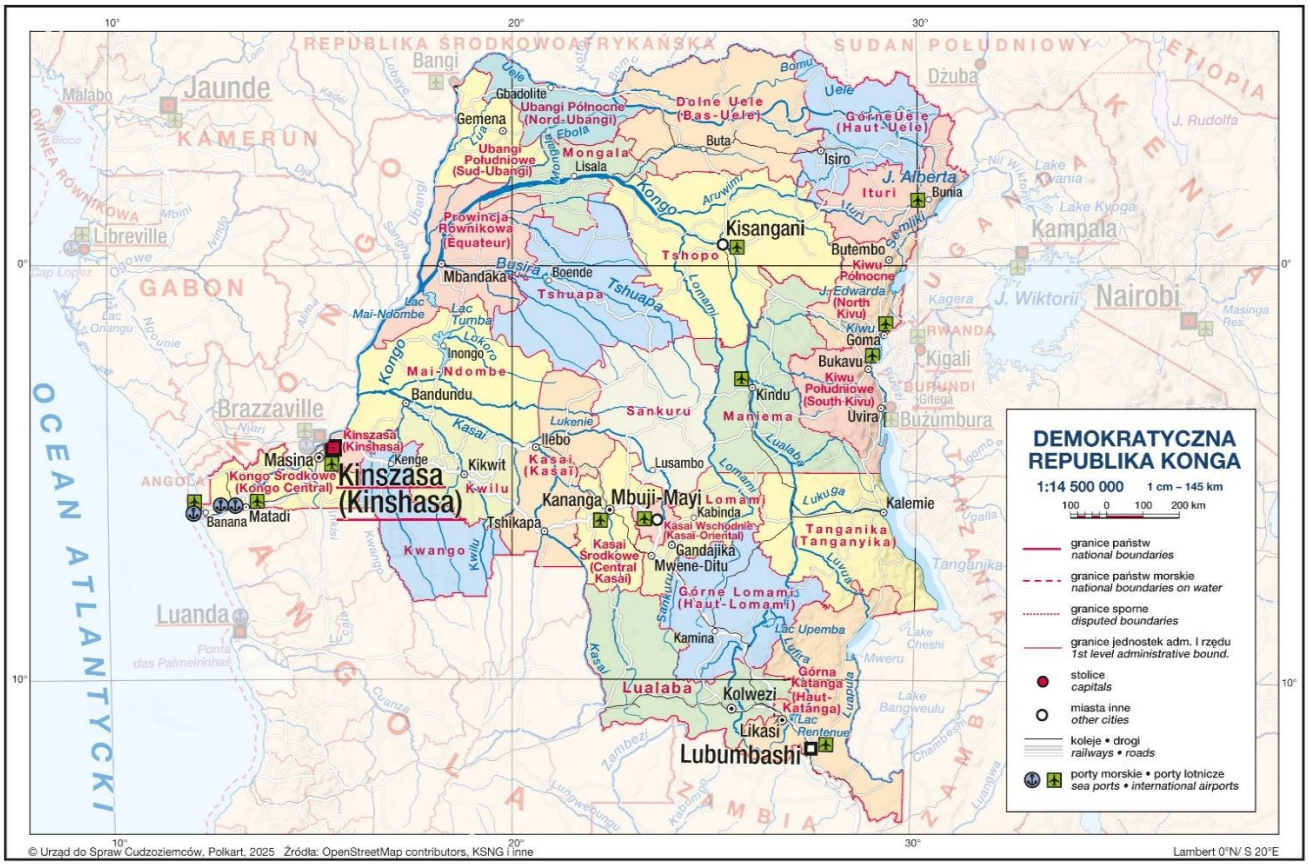
[2] Encyklopedia Britannica, Democratic Republic of the Congo, 29.10.2026, https://www.britannica.com/place/Democratic-Republic-of-the-Congo

[3] Encyklopedia Britannica, Democratic Republic of the Congo, 29.10.2026, https://www.britannica.com/place/Democratic-Republic-of-the-Congo

[4] Wikipedia, Demokratyczna Republika Konga, https://pl.wikipedia.org/wiki/Demokratyczna_Republika_Konga

[5] Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

W skład prowincji wchodzą mniejsze jednostki: **territories** (powiaty/okręgi/dystrykty) i **cities** (miasta), a dalej: **communes** (gminy) i in.[6][7]

Mapa. Podział administracyjny DRK.[8]

STRUKTURA WŁADZY

Głowa państwa. Prezydent DRK jest wybierany w wyborach powszechnych. Od 24 stycznia 2019 r. jest nim **Felix Tshisekedi**. Prezydent Tshisekedi został wybrany na drugą kadencję 20 stycznia 2024 r., uzyskując 73,3% głosów.[9]

19 maja 2024 r. doszło do próby zamachu stanu w DRK. Około 20 umundurowanych napastników zaatakowało dom marszałka parlamentu oraz siedzibę prezydenta. Zamachowcy zostali jednak zatrzymani. O próbę organizacji przewrotu została oskarżona organizacja działająca na uchodźstwie o nazwie New Zaire Movement.[10]

6 Wikipedia, Subdivisions of the Democratic Republic of the Congo, https://en.wikipedia.org/wiki/Subdivisions_of_the_Democratic_Republic_of_the_Congo

7 World Bank, Democratic Republic of Congo, Public Expenditure Review (PER), 03.2008, https://documents.worldbank.org/curated/en/341751468026109447/pdf/421670ER0P10151osed0June025020080ZR.pdf

8 Urząd do Spraw Cudzoziemców, Podział administracyjny Demokratycznej Republiki Konga, 2025, https://portalswiatowid.udsc.gov.pl/country-card/29

9 Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

10 BBC News, US and British citizens among 37 sentenced to death in DR Congo coup trial, 13.09.2024, https://www.bbc.com/news/articles/cx2e2v2le8wo

Mimo że Felix Tshisekedi objął rządy, zastępując Josepha Kabilę, który zamierzał się ubiegać o trzecią kadencję prezydencką, ale musiał zrezygnować z tego zamiaru w wyniku ogólnokrajowych protestów, to on sam obecnie sugeruje, że wybory mogą się nie odbyć z powodu konfliktu. Dodatkowo administracja prezydenta przymierza się, by znieść konstytucyjny limit dwóch kadencji, by Tshisekedi mógł wystartować w kolejnych wyborach.[11] W czerwcu 2026 roku parlament przyjął ustawę o referendum konstytucyjnym, co w lipcu podtrzymał Trybunał Konstytucyjny. Opozycja oskarża prezydenta o próbę zresetowania licznika kadencji, by móc wystartować ponownie.[12]

Rząd i premier. Funkcję premiera DRK sprawuje od 20 stycznia 2024 r. **Judith SUMINWA Tuluka**.[13]

Parlament i wybory parlamentarne. Parlament w DRK jest dwuizbowy. [14]

Izba niższa parlamentu składa się z 500 miejsc, z czego 439 jest wybieranych w systemie proporcjonalnym, a 61 w systemie większościowym. Wybory powszechne odbywają się co 5 lat.[15]

Ostatnie wybory odbyły się w grudniu 2023 r. Zwyciężyła w nich partia **Union pour la Démocratie et le Progrès Social / Union for Democracy and Social Progress (UDPS)** Felixa Tshisekediego, zdobywając 69 miejsc w parlamencie. 36 miejsc zdobyła współpracująca z prezydentem partia **Union for Congolese Nation (UNC)**, Vitala Kamerhe. Łącznie wszystkie partie wspierające prezydenta zagwarantowały mu 390 miejsc w parlamencie. Największa partia opozycyjna, **Together for the Republic**, Moise Katumbi, otrzymała 22 miejsca. Parlament pozostaje rozdrobniony i zasiadają w nim przedstawiciele 45 ugrupowań. Kolejne wybory są przewidziane na grudzień 2028 r.[16]

Izba Wyższa składa się ze 109 miejsc, z których 108 zajmują członkowie wybierani pośrednio przez zgromadzenia prowincjonalne na 5-letnią kadencję. Jedno miejsce przysługuje dożywotnio byłemu prezydentowi. Ostatnie wybory odbyły się w kwietniu 2024 r., a kolejne są zaplanowane na 2029 r.[17]

SYSTEM PRAWNY

System prawny DRK jest w dużej mierze zapożyczony ze stanowionego prawa belgijskiego, stosowane jest także prawo precedensowe i plemienne.[18]

11 BBC News, Ex-president named leader of new DR Congo rebel coalition, 13.10.2026, https://www.bbc.com/news/articles/c8y56re7ldqyo

12 Rio Times, DR Congo Explained 2026, Its War, Cobalt and Politics, 28.09.2026, https://www.riotimesonline.com/dr-congo-explained-2026/

13 Britannica, Judith Suminwa, https://www.britannica.com/biography/Judith-Suminwa

14 Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

15 Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

16 Anadolou Agency, DR Congo's ruling party wins majority of seats in legislative elections, 15.01.2024, https://www.aa.com.tr/en/africa/dr-congo-s-ruling-party-wins-majority-of-seats-in-legislative-elections/3108843

17 Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

18 Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

KARA ŚMIERCI

W Demokratycznej Republice Konga obowiązuje kara śmierci. Od 2003 r. nie przeprowadzono jednak w tym kraju żadnej egzekucji.[19]

Jednakże w lutym 2024 r. rząd ogłosił zniesienie moratorium na wykonywanie kary śmierci, motywując to wzrastającym zagrożeniem ze strony nielegalnych oddziałów zbrojnych, przypadkami zdrady i szpiegostwa w wojsku. Kara śmierci ma być wykonywana w przypadku przestępstw takich jak zbrodnie wojenne, zbrodnie przeciwko ludzkości, szpiegostwo, rebelia i przestępczość zorganizowana. W ostatnich miesiącach znacząca ilość osób została zatrzymana pod zarzutem wspierania partyzantki i szpiegostwa na rzecz Rwandy. W grupie zatrzymanych znalazły się osoby należące do opozycji politycznej, biznesmeni, urzędnicy państwowi i żołnierze.[20]

We wrześniu 2024 r. na karę śmierci zostało skazanych 37 osób, w tym sześciu cudzoziemców: trzech Amerykanów, Brytyjczyk, Belg i Kanadyjczyk, za próbę zamachu stanu, która miała miejsce w maju 2024 r.[21] W sumie, w całym 2024 r. na karę śmierci skazano ponad 125 osób. Nie przeprowadzono jednak żadnej egzekucji.[22]

2 października 2025 r. na karę śmierci in absentia, skazano byłego prezydenta, Josepha Kabilę za zdradę stanu, popełnianie zbrodni wojennych i z powodu innych poważnych zarzutów, w związku z toczącymi się walkami na wschodzie kraju, m.in. za współpracę z M23 i kontaktami z przywódcą rebeliantów w celu obalenia kongijskiego rządu. Nakazano mu wpłatę odszkodowania wysokości 29 mld USD oraz po 2 mld USD na rzecz prowincji Kiwu Północne i Kiwu Południowe. Miejsce pobytu Kabili nie jest znane. Ostatnio publicznie był widziały w Gomie w maju 2025 r.[23]

W sumie – w 2024 r. skazano na karę śmierci 480 osób, zaś w 2025 r. 344 osoby.[24]

[19] Africa News, Death sentences soar in DR Congo after moratorium lifted, report warns, 22.04.2026, https://www.africanews.com/2026/04/22/death-sentences-soar-in-dr-congo-after-moratorium-lifted-report-warns/

[20] Reuters, Congo lifts moratorium on death penalty, justice ministry circular shows, 15.03.2024, https://www.reuters.com/world/africa/congo-lifts-moratorium-death-penalty-justice-ministry-circular-shows-2024-03-15/

[21] BBC News, US and British citizens among 37 sentenced to death in DR Congo coup trial, 13.09.2024, https://www.bbc.com/news/articles/cx2e2v2le8wo

[22] AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/

[23] Al Jazeera, Kabila sentenced to death: What it means for DRC and what's next, 02.10.2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/10/2/kabila-sentenced-to-death-what-it-means-for-drc-and-whats-next

[24] Africa News, Death sentences soar in DR Congo after moratorium lifted, report warns, 22.04.2026, https://www.africanews.com/2026/04/22/death-sentences-soar-in-dr-congo-after-moratorium-lifted-report-warns/

SYTUACJA BEZPIECZEŃSTWA

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według dostępnych statystyk zbiorczych, w 2024 r. na terenie Demokratycznej Republiki Konga w wyniku różnych przypadków naruszenia bezpieczeństwa, zginęły 4632 osoby (członkowie służb bezpieczeństwa, bojownicy i cywile), natomiast w 2025 r. ilość wszystkich ofiar wyniosła 7172.[25]

Tymczasem, lokalne źródła kongijskie podają, że tylko w pierwszych tygodniach 2025 r. w Kiwu Północnym (na wschodzie kraju) zabito ponad 7000 osób, w tym ponad 3000 w samej stolicy regionu - Gomie, z czego znaczącą część stanowili cywile. Tożsamości większości z nich nie można ustalić, jak również tego, czy byli cywilami czy żołnierzami. Część z nich odnaleziono w masowych grobach.[26]

W ciągu pierwszych dziesięciu miesięcy 2026 r., w związku z zaostrzeniem się sytuacji bezpieczeństwa, zginęło co najmniej 10 tys. osób (członków służb bezpieczeństwa, bojowników i cywili), z czego najwięcej ofiar (niemal 7 tys.) odnotowano w prowincji **Ituri** (na wschodzie kraju).[27]

CHARAKTERYSTYKA SYTUACJI BEZPIECZEŃSTWA

SIŁY ZBROJNE DRK I OBCE WOJSKA

Za ochronę kraju przed zewnętrznymi i wewnętrznymi zagrożeniami o charakterze zbrojnym odpowiada kongijska armia (**Forces d'Armees de la Republique Democratique du Congo, FARDC**). Została sformowana z licznych, rozbrojonych oddziałów bojowników po wojnie, która skończyła się w 2003 r., co obecnie wiąże się dla niej z licznymi problemami: brakiem wewnętrznej spójności, brakami w dyscyplinie i wyszkoleniu, niskim morale, brakiem podporządkowania dowódcom oraz korupcją.[28]

Demokratyczna Republika Konga formalnie nie jest zaangażowana w żaden międzynarodowy konflikt zbrojny, jednak w praktyce napięcia z sąsiadami, głównie na wschodzie kraju: Ugandą, Rwandą i Burundi, prowadzą okresowo do oficjalnych i nieoficjalnych ingerencji militarnych krajów ościennych na terytorium DRK, związanych z działalnością licznych trans-narodowych organizacji zbrojnych, co jest spowodowane systemową słabością FARDC.[29]

[25] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRK, 01.01.2024-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[26] Al Jazeera, Fighting in eastern DRC killed about 7,000 people since January, PM says, 24.02.2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/2/24/fighting-in-eastern-drc-kills-about-7000-people-since-january-pm-says

[27] ALDEBARAN, Democratic Republic of Congo, 01.01.2026-04.11.20206, https://aldebaran-platform.com/home

[28] Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

[29] International Crisis Group, Easing the Turmoil in the Eastern DR Congo and Great Lakes, 25.05.2022, https://www.crisisgroup.org/africa/great-lakes/democratic-republic-congo/b181-easing-turmoil-eastern-dr-congo-and-great-lakes

Na terenie DRK dochodzi do bezpośrednich interwencji wojsk ugandyjskich przeciw islamskiej organizacji **Allied Democratic Force (ADF)**.[30] Ostatnia interwencja, która miała miejsce na początku 2025 r. zakończyła się zajęciem przez wojska ugandyjskie miasta Bunia, położonego w prowincji Ituri, na północnym wschodzie kraju.[31] Siły ugandyjskie w DRK szacuje się na ok. 10 tys. żołnierzy. DRK częściowo wyraziła zgodę na ich obecność, ale wydaje się, że wyznaczony kontyngent został przekroczony. Pojawiły się zarzuty, że Uganda wspiera rebeliantów z CRP/FRP i sama czerpie korzyści z eksploatacji miejscowych złóż. [32]

Według informacji kongijskiej armii, niektóre etniczne organizacje zbrojne obecne na wschodzie kraju, złożone z Tutsich/Banyamulenge, są wspierane przez Rwandę. Rwanda jednak stanowczo zaprzecza jakiejkolwiek ingerencji na terenie DRK, oskarżając z kolei działające na terenie DRK oddziały złożone z Hutu o ataki na posterunki graniczne i rwandyjskich pograniczników.[33] W ocenie ONZ przybywa dowodów na bezpośrednie zaangażowanie żołnierzy z tego kraju w walkach na terenie DRK, którzy regularnie przekraczają granicę DRK, a nawet odnotowano ich stałą obecność i zaangażowanie w walki, m.in. o lotnisko w Gomie w styczniu 2025 r.[34][35]

W położonych na wschodzie kraju prowincjach stacjonuje międzynarodowa misja wojskowa ONZ (fr. **Mission de l'Organisation des Nations Unies pour la stabilisation en République démocratique du Congo, MONUSCO**), licząca około 9 tys. personelu wojskowego.[36] MONUSCO ma za zadanie m.in. chronić ludność cywilną, nadzorować proces wyborczy, w tym także prowadzi program demobilizacji, rozbrojenia, repatriacji, przesiedlenia i reintegracji dla rwandyjskich bojowników działających w nielegalnych bojówkach, w tym zwłaszcza dzieci-żołnierzy. Obecnie oddziały MONUSCO stacjonują w prowincjach Kiwu Północne i Ituri, natomiast zostały wycofane z Kiwu Południowego.[37]

Dodatkowo od listopada 2022 r. w DRK rozmieszczono afrykańskie siły pokojowe pod przywództwem Kenii, reprezentujące blok **EAC (East African Community)**, a od końca 2023 r. również siły **SADC (The Southern African Development Community)** pod wodzą RPA.[38]

---

30 Groupe D'Etude sur Le Congo, Uganda's Operation Shujaa in the Democratic Republic of Congo: fighting the ADF or Securing Economic Interests? 06.2022, https://www.congoresearchgroup.org/en/2022/06/14/ugandas-operation-shujaa-in-the-democratic-republic-of-congo-fighting-the-adf-or-securing-economic-interests/

31 Africa Center for Strategic Studies, The DRC Conflict Enters a Dangerous New Phase, 26.02.2025, https://africacenter.org/spotlight/drc-conflict-new-phase/

32 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

33 Al Jazeera, What is the latest conflict in the DR Congo about? 21.06.2022, https://www.aljazeera.com/features/2022/6/21/explainer-what-is-the-latest-conflict-in-the-drc

34 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

35 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2025/446], 03.07.2025, https://undocs.org/S/2025/446

36 MONUSCO (UN Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo), Fact Sheet 30.06.2026, https://monusco.unmissions.org/en/monusco-fiche-dinformation

37 UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo; Report of the Secretary-General [S/2024/689], 20.09.2024, https://undocs.org/S/2024/689

38 International Crisis Group, DR Congo: A Full Plate of Challenges after a Turbulent Vote, 26.01.2024, https://www.ecoi.net/en/document/2104492.html

Istnieją doniesienia o rosnącej obecności zagranicznych najemników i prywatnych firm wojskowych. Ich działalność obejmuje obsługę wojskowych baz lotniczych, wsparcie logistyczne, specjalistyczne szkolenia wojskowe (w tym obsługę dronów, operacje radarowe, szkolenie obsługi samolotów Suchoj i walkę w dżungli), wsparcie planowania operacyjnego, zbieranie i analizę wywiadu itp. Posiadają oni bazy w kilku miejscach kraju, m.in. w Kisangani, Kinszasie, Walikale, Kalemie i Kindu. Ich rola w strefach konfliktu jest niejasna i nie jest jasne również, kto sprawuje kontrolę i pełni rolę dowódczą w stosunku do tych grup.[39] W styczniu 2025 r. prasa podała, że FARDC wynajęła ponad 300 rumuńskich najemników do obrony przed ofensywą bojowników w Kiwu Północnym (na wschodzie kraju), oferując im niezwykle wysokie zarobki – zwłaszcza jak na warunki kongijskie – żołd, wynoszący ok. 5 tys. USD miesięcznie (podczas gdy kongijscy żołnierze otrzymują nie więcej niż 100 USD).[40] W aktualnych doniesieniach wymieniane są m.in. firmy ze Stanów Zjednoczonych i z Salwadoru.[41]

Oprócz oddziałów wojskowych oraz stacjonujących wojsk zagranicznych i międzynarodowych, po stronie rządu walczą lokalne bojówki samoobrony, zwane **WAZALENDO (Patrioci)**. W skład tych oddziałów wchodzą liczne nieregularne oddziały parawojskowe, łączące się ze sobą w luźne koalicje, zjednoczone wokół idei walki z M23.[42][43]

WSCHODNIE PROWINCJE KRAJU

We wschodnich prowincjach DRK, w tym w szczególności w **Północnym i Południowym Kiwu** oraz w **Ituri**, działa obecnie ponad 100 nielegalnych formacji zbrojnych, walczących z siłami rządowymi, a także często między sobą.[44]

W ostatnim okresie najbardziej aktywne były następujące, nielegalne ugrupowania zbrojne.

Mouvement du 23 Mars (M23) – organizacja zbrojna, złożona z osób z grupy etnicznej **Banyamulenge (Tutsi)**, która w przeszłości prowadziła już działania zbrojne w Kiwu (na wschodzie kraju) i po kilku latach przerwy wznowiła działalność.[45] Grupa, wspierana logistycznie i finansowo przez Rwandę, twierdzi, że jej działania mają na celu obronę mniejszości Tutsich, mieszkających w DRK.[46] W listopadzie 2021 r. dobrze wyposażeni bojownicy M23 pod dowództwem „generała" **Sultani Makenga** przeprowadzili serię ataków na pozycje FARDC i Kongijskiego Instytutu Ochrony Przyrody (ICCN), ukradli broń i zajęli strategiczne miejscowości na granicy DRK,

39 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

40 BBC News, DR Congo's failed gamble on Romanian mercenaries, 31.01.2025, https://www.bbc.com/news/articles/c9d591ldq46o

41 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

42 ADF (Africa Defence Forum), Wazalendo Add to Eastern DRC's Complex Brew of Combatants, 16.01.2024, https://adf-magazine.com/2024/01/wazalendo-add-to-eastern-drcs-complex-brew-of-combatants/

43 Wikipedia, Wazalendo, https://en.wikipedia.org/wiki/Wazalendo

44 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

45 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf

46 BBC News, DR Congo's failed gamble on Romanian mercenaries, 31.01.2025, https://www.bbc.com/news/articles/c9d591ldq46o

Rwandy i Ugandy. Operacje M23 zaostrzyły i tak już napiętą dynamikę regionalną.[47] Do marca 2022 r. M23 zajęła znaczącą część okręgu Rutshuru w Północnym Kiwu i zaczęła zbliżać się do stolicy prowincji – Gomy, a także do granicy z Rwandą w rejonie miejscowości Gisenyi i Bunagana.[48] Działania M23 spowodowały masowe wysiedlenia ludności w prowincji Kiwu Północne, po czym pod naciskiem społeczności międzynarodowej, organizacja zgodziła się na zawieszenie broni i wycofała się częściowo z zajętych terytoriów.[49] Przerwa w aktywności M23 miała jednak charakter taktyczny i tymczasowy. Jednocześnie M23 podjęła próby nawiązania współpracy z ugrupowaniami Tutsich, działających w Kiwu Południowym (**Twirwaneho**).[50] W lutym 2024 r. M23 wznowiło ofensywę, zablokowało główne drogi do Gomy, a rebelianci znaleźli się na przedmieściach miasta, powodując panikę i nowe fale przesiedleń.[51][52] Wzrosła ilość ataków z wykorzystaniem ładunków wybuchowych i zamachów, a także w większym stopniu zaangażowała się armia kongijska (FARDC).[53]

Zajęcie Gomy nastąpiło ostatecznie w pierwszych tygodniach 2025 r. Po zajęciu Gomy (2 mln mieszkańców) i Bukavu (1,3 mln mieszkańców), stolic prowincji Północne i Południowe Kiwu, M23 przesunęło się dalej na południe, w kierunku Uviry (0,6 mln mieszkańców), trzeciego co do wielkości miasta w regionie. Inny oddział przemieścił się na północ od Gomy w kierunku Butembo (280 tys. mieszkańców). Siły zbrojne DRK (FARDC) nie zdołały stawić większego oporu atakom M23. Rumuńscy najemnicy, a także wojska Burundi, liczące około 10 tys. osób, stacjonujące w Kiwu Południowym, również zaczęły się szybko wycofywać, niemal bez prób podjęcia walki, po tym, jak rebelianci M23 opanowali lotnisko w Kavumu i sąsiednią bazę sił powietrznych położoną niedaleko Bukavu.[54][55]

M23 przystąpiło do tworzenia alternatywnych struktur państwowych na zajętych terenach, a także zaczęło przyjmować w swoje szeregi żołnierzy, którzy uciekli z armii kongijskiej. Oprócz tego przystąpiło do tworzenia skrzydła politycznego o nazwie the **Alliance Fleuve Congo (AFC)**, zrzeszającego różne grupy opozycyjne w DRK i poza jego granicami, pod przewodnictwem **Corneille Nangaa**. AFC i Nangaa nawołują do obalenia rządu w Kinszasie. M23 opanowała ponadto dużą ilość kopalń, w tym koltanu, złota,

47 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

48 Reliefweb, Rwanda and the DRC at risk of war as new M23 rebellion emerges: an explainer, 29.06.2022, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/rwanda-and-drc-risk-war-new-m23-rebellion-emerges-explainer

49 The New Humanitarian, Shaky M23 ceasefire stokes fears of further conflict in eastern DR Congo, 31.05.2023, https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2023/05/31/m23-ceasefire-fear-conflict-drc

50 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf

51 Xinhua, M23 rebels seize towns near Goma in DR Congo, peace efforts underway, 13.03.2024, https://english.news.cn/20240313/e758f059285c4f62ace9c408568beb3f/c.html

52 BBC News, DR Congo violence: Panic in Goma as M23 rebels advance, 11.02.2023, https://www.bbc.com/news/world-africa-68255614

53 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Brief, Rwanda-backed M23 Rebels Advance Toward Goma in Eastern DR Congo, 04.03.2024, https://acleddata.com/2024/03/04/acled-brief-rwanda-backed-m23-rebels-advance-toward-goma-in-eastern-dr-congo/

54 Africa Center for Strategic Studies, The DRC Conflict Enters a Dangerous New Phase, 26.02.2025, https://africacenter.org/spotlight/drc-conflict-new-phase/

55 Institute for the Study of War, Africa File, February 20, 2025, 20.02.2025, https://www.understandingwar.org/backgrounder/africa-file-february-20-2025-m23-advance-continues-unchallenged-saf-grows-partnerships

litu i innych surowców,[56] i przejęła kontrolę nad łańcuchem dostaw z kopalń do granicy z Rwandą.[57]

W 2026 r. starcia między kongijskim wojskiem a AFC/M23 nadal miały miejsce na znaczących obszarach Kiwu Południowego. Walki toczyły się z użyciem dronów, ciężkiej artylerii i innych materiałów wybuchowych, często w zamieszkanych obszarach. W Kiwu Północnym wojsko zdołało odbić niektóre wioski, jednak jego postępy w terenie pozostały niewielkie.[58]

M23 nadal sprawuje kontrolę nad znacznymi obszarami prowincji Kiwu Północne i Południowe.[59] Mapę zasięgu wpływów M23 można znaleźć pod tym adresem: https://www.criticalthreats.org/briefs/congo-war-security-review/october-7-2026

W 2025 r. pojawiły się pogłoski o bezpośredniej współpracy byłego prezydenta **Josepha Kabili** z ruchem M23, a w październiku 2026 r. Kabila ogłosił się liderem nowego, rebelianckiego ruchu o nazwie **The Front for the Refoundation of the Nation** (FRN). Utworzenie organizacji zostało ogłoszone w okupowanej Gomie, a w skład organizacji weszli także komendanci związani z M23, w tym Sultani Makenga.[60]

Forces démocratiques de libération du Rwanda / Democratic Liberation Forces of Rwanda (FDLR) – bojówka/organizacja zbrojna, działająca w opozycji do M23 w okręgu **Rutshuru** (Kiwu Północne), złożona z byłych wojskowych z grupy etnicznej Hutu (obwinianych o zorganizowanie w 1994 r. ludobójstwa w Rwandzie, którzy następnie uciekli do DRK). FDLR pozostaje aktywne w Parku Narodowym Wirunga. Rozpoczęło także nową rekrutację i skonsolidowało współpracę z lokalnymi grupami zbrojnymi.[61][62] Na mocy porozumień pokojowych FDLR powinno zostać zneutralizowane i podporządkowane władzom DRK, jednak w praktyce armia nadal wykorzystuje te struktury do zwalczania M23, niekiedy we współpracy z Wazalendo.[63]

Allied Democratic Forces (ADF) – islamskie ugrupowanie zbrojne, aktywne w Ugandzie i w DRK. Od końca lat dziewięćdziesiątych grupa jest obecna w Kiwu Północnym, niedaleko granicy z Ugandą (na wschodzie kraju). Obecnie ADF działa również pod

56 Africa Center for Strategic Studies, The DRC Conflict Enters a Dangerous New Phase, 26.02.2025, https://africacenter.org/spotlight/drc-conflict-new-phase/

57 BBC News, What's the fighting in DR Congo all about?, 01.07.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cgly1yrd9j3o

58 UN Security Council, Implementation of the Peace, Security and Cooperation Framework for the Democratic Republic of the Congo and the Region; Report of the Secretary-General [S/2026/782], 01.10.2026, https://undocs.org/en/S/2026/782

59 Reuters, In Congo, army and rebels dig in for war Trump says is over, 18.09.2025, https://www.reuters.com/world/africa/congo-army-rebels-dig-war-trump-says-is-over-2025-09-18/

60 BBC News, Ex-president named leader of new DR Congo rebel coalition, 13.10.2026, https://www.bbc.com/news/articles/c8y56re7ldqyo

61 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

62 UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General, 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf

63 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

flagą **Państwa Islamskiego w Afryce Środkowej** (Islamic State Central Africa Province, ISCAP).[64]

W ostatnich latach ADF zwiększyło obszar działania, rozszerzając go dalej na południowe Ituri, co pozwoliło na dalszą rekrutację i finansowanie. Członkowie ADF zaczęli używać improwizowanych urządzeń wybuchowych w środowisku miejskim, zarówno w Demokratycznej Republice Konga, jak i w krajach sąsiednich.[65] Bazą działań ADF jest okręg **Beni i Lubero** w prowincji Północne Kiwu oraz **Irumu oraz Mambasa** w prowincji Ituri. Bojownicy pojawili się także w prowincji Tshopo, co może wyznaczać kierunek przyszłej ekspansji.[66] Na początku 2025 r ugandyjskie wojska wkroczyły do DRK i zajęły Bunię (900 000 mieszkańców), stolicę prowincji Ituri pod pretekstem walki z ADF.[67] Operacje wojskowe w Ituri (przede wszystkim operacja o kryptonimie Shujaa) ograniczają okresowo możliwości operacyjne tej organizacji, ale z drugiej strony przyczyniają się wypychania bojowników na inne tereny, ostatnio do prowincji Tshopo.[68]

Coopérative pour le développement du Congo (CODECO) – organizacja działająca głównie w okręgu Djugu i Mahagi, a także Irumu w prowincji **Ituri**, która reprezentuje trudniącą się rolnictwem grupę etniczną Lendu. Działania na tym obszarze prowadzi także grupa **Zaïre,** związana z ludem pasterskim Hema.[69][70] CODECO była niegdyś organizacją rolniczą, która z czasem przekształciła się w bezwzględną organizację zbrojną, o podbudowie religijnej. W organizacji obecne są elementy mistycyzmu i fetyszyzmu. CODECO prowadzi ataki na siły FARDC, konkurencyjną, zbrojną grupę Zaïre i cywilów. MONUSCO prowadzi działania rozjemcze, jednak ilość ataków, w tym również na cywilów – rośnie.[71][72] W ostatnim okresie również grupa zbrojna Zaïre nasiliła działania, w szczególności poprzez operacje przeciwko frakcjom CODECO, zbrodnie na ludności cywilnej (w szczególności z grupy etnicznej Lendu) i kontrolę kilku obszarów, w tym kopalni, zwłaszcza na terytorium Djugu.[73] Oprócz podłoża etnicznego, konflikt toczy się o kontrolę nad kopalniami złota, które znajdują się w prowincji Ituri.[74] W ostatnim czasie aktywność CODECO zmalała, pojawiły się

64 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, 01.01.2024-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

65 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

66 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

67 Africa Center for Strategic Studies, The DRC Conflict Enters a Dangerous New Phase, 26.02.2025, https://africacenter.org/spotlight/drc-conflict-new-phase/

68 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

69 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf

70 TRT World, Zaire militia blamed for new massacre in DRC's volatile east, 07.08.2022, https://www.trtworld.com/africa/zaire-militia-blamed-for-new-massacre-in-drc-s-volatile-east-59526

71 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

72 UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General, 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf

73 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

74 TRT World, Zaire militia blamed for new massacre in DRC's volatile east, 07.08.2022, https://www.trtworld.com/africa/zaire-militia-blamed-for-new-massacre-in-drc-s-volatile-east-59526

jednak nowe oddziały zbrojne na tym terenie, w tym **Convention pour la révolution populaire/Forces pour la révolution populaire** (CRP/FRP).[75]

W Południowym Kiwu sytuacja pozostaje napięta również z uwagi na **konflikty na tle etnicznym**, które występują między wspólnotami **Banyamulenge** a **Balifuru** i **Babembe**, a także między **Hutu** i **Tembo**. Powodem są spory o ziemię i prawa do eksploatacji kopalń złota. Sytuacja na płaskowyżu Hauts-Plateaux na terytoriach Mwenga, Uvira i Fizi pozostaje poważnym problemem, z ciągłymi cyklami ataków i starć odwetowych między grupami zbrojnymi i ataków na ludność cywilną. Kryzys rozlał się na inne obszary, takie jak Moyens-Plateaux, terytorium Fizi i równinę Ruzizi. Większość rwandyjskich grup zbrojnych cieszyła się znaczącym poparciem lokalnym i diaspory dla swoich operacji.[76][77]

Próby zakończenia konfliktu. 27 czerwca 2025 r. władze Demokratycznej Republiki Konga podpisały porozumienie pokojowe z Rwandą przy współudziale Stanów Zjednoczonych Ameryki w celu zakończenia konfliktu. W negocjacjach nie uczestniczyła organizacja M23. W zamian za udział w negocjacjach i gwarancje bezpieczeństwa, USA podpisały umowę o dostępie do kopalń minerałów. Rząd DRK rozmawia również niezależnie z przedstawicielami M23 za pośrednictwem rządu Kataru.[78]

Porozumienie z USA przewiduje: wycofanie oddziałów rwandyjskich, zakończenie wspierania ugrupowań zbrojnych przez oba kraje (DRK i Rwandę), powstrzymanie się od aktów agresji. Porozumienie jednak nie określa, co powinno się stać z oddziałami M23, obecnymi na terenie DRK.[79] Na początku września 2025 r. porozumienie nie było już zupełnie przestrzegane.[80] Jego wdrożenie pozostało ograniczone, a wojujące strony kontynuowały działania.[81]

Mimo to przez cały 2026 r. prowadzone były rozmowy przy udziale strony amerykańskiej, a na komendantów z M23 oraz FDLR zostały nałożone sankcje, w tym na byłego prezydenta, Josepha Kabilę. W mediacje zaangażowała się również Unia Afrykańska.[82]

KINSZASA I SĄSIEDNIE PROWINCJE

W samej **Kinszasie** sytuacja pozostaje pod kontrolą rządu i jest stabilna. Na przestrzeni ostatnich dwóch lat odnotowano kilka poważnych zakłóceń bezpieczeństwa, jednak nie przerodziły się one w trwałe zamieszki. W 2024 r. miały

75 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

76 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

77 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

78 BBCNews, What's the fighting in DR Congo all about?, 01.07.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cgly1yrd9j3o

79 BBCNews, What's the fighting in DR Congo all about?, 01.07.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cgly1yrd9j3o

80 CTP (Critical Threats Project), Congo War Security Review, October 8, 2025, 08.10.2025, https://www.criticalthreats.org/briefs/congo-war-security-review/congo-war-security-review-october-8-2025

81 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

82 UN Security Council, Implementation of the Peace, Security and Cooperation Framework for the Democratic Republic of the Congo and the Region; Report of the Secretary-General [S/2026/782], 01.10.2026, https://undocs.org/en/S/2026/782

miejsce liczne demonstracje, próba zamachu stanu, ucieczka więźniów z więzienia Makala oraz kilka incydentów na obszarze wiejskim gminy Maluku w związku z konfliktem toczącym się w sąsiedniej prowincji **Mai-Ndombe** i działalnością oddziałów Mobondo. Od początku 2025 r., czyli od momentu pogorszenia się sytuacji bezpieczeństwa na wschodzie w 2025 r., poza demonstracjami przeciwko zachodnim ambasadom, w Kinszasie nie odnotowano żadnych poważnych incydentów bezpieczeństwa.[83] W sumie w różnego rodzaju incydentach w stolicy kraju i w otaczającej je prowincji zginęło: w 2024 r. – 248 osób (w tym ponad 142 w jednym incydencie, związanym z buntem i zamieszkami w więzieniu), w 2025 r. – 286, a do końca października 2026 r - 106.[84]

USTAWODAWSTWO SPECJALNE

Od maja 2021 r. w prowincjach Ituri i Kiwu Północne na wschodzie kraju obowiązuje stan wyjątkowy. Według przepisów, sądy cywilne w tych prowicjach są zastąpione sądami wojskowymi, gubernatorzy i stanowe zgromadzenia są zawieszone, a władzę sprawuje administracja wojskowa. W regionach jest zwiększona obecność wojska, możliwa jest cenzura, obowiązują ograniczenia w poruszaniu się. Wojsko ma uprawnienia, by przeprowadzać przeszukania, ustanawiać posterunki kontrolne, zatrzymywać i aresztować osoby podejrzane o stanowienie zagrożenia dla bezpieczeństwa narodowego, wprowadzać godzinę policyjną.[85][86]

SYTUACJA LUDNOŚCI CYWILNEJ

ANALIZA STATYSTYCZNA

Według danych ACLED, w 2024 r. w DRK w różnego rodzaju incydentach śmierć poniosło co najmniej 2538 cywilów, zaś do 10 października 2025 r. odnotowano ponad 2500 ofiar cywilnych.[87]

Dane zbiorcze ofiar wśród ludności cywilnej za ostatni rok nie są dostępne. Według raportu przygotowanego przez Radę Bezpieczeństwa ONZ, nadal najbardziej niebezpieczne są prowincje: Ituri, Kiwu Północne i Kiwu Południowe. Zdecydowana większość ofiar cywilnych była spowodowana działalnością nielegalnych ugrupowań

83 CGRS-CEDOCA (Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons (Belgium), COI unit), Republique Democratique du Congo; Situation sécuritaire, 25.02.2025, https://www.cgra.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_rdc._situation_securitaire_20250225_0.pdf

84 Aldebaran Platform, Democratic Republic of Cogo, 01.01.2024-31.10.2026, Kinshasa, Casualties, https://aldebaran-platform.com/home

85 Garda World, DRC: Government extends State of Siege in Ituri and North Kivu provinces, 25.09.2021, https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/528276/drc-government-extends-state-of-siege-in-ituri-and-north-kivu-provinces-through-oct-19-update-8

86 ACP (Agence Congolaise de Presse), Senate: State of Siege in Ituri and North Kivu Extended Again, 13.10.2026, https://acp.cd/anglais/senate-state-of-siege-in-ituri-and-north-kivu-extended-again/

87 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

zbrojnych, w szczególności AFC/M23 i ADF. Zbrodnie przeciw ludności cywilnej popełniała także armia kongijska FARDC.[88]

W całym okresie od początku 2024 r. odnotowywano przypadki ataków na cywilów, które miały charakter celowych, masowych mordów, połączonych z niszczeniem całych wsi, kradzieżą dobytku i stad. Przyczyną większości ofiar śmiertelnych były bezpośrednie ataki na wsie i zabudowania mieszkalne. Napastnikami byli zazwyczaj członkowie nielegalnych ugrupowań zbrojnych, działających w danym regionie. Niekiedy jednak ataki miały charakter spontanicznych pogromów na tle etnicznym. Napastnicy używali wszelkiej dostępnej broni, w tym przede wszystkim maczet, łuków/strzał, noży, a także broni palnej. Powodowali także pożary zabudowań, w wyniku których ginęli cywile.[89] W ostatnim roku wzrosło wykorzystanie dronów do prowadzenia działań wojennych, co przyczyniło się do wzrostu zniszczeń w infrastrukturze.[90]

W stolicy kraju, Kinszasie (położonej na zachodzie kraju), odnotowano jedynie pojedyncze ofiary śmiertelne wśród cywilów.[91]

RODZAJE ZAGROŻEŃ DLA CYWILÓW ZWIĄZANE Z KONFLIKTEM

DZIAŁANIA WOJENNE

Regularne działania wojenne mają miejsce jedynie w prowincjach Kiwu Północne i Kiwu Południowe (na wschodzie kraju). Ostrzał artyleryjski zaludnionych terenów ma miejsce zwłaszcza w okolicach miejscowości: Masisi, Sake, Goma i Kalehe.[92]

10 lutego 2024 r. FARDC ostrzelał przez pomyłkę cywilów w miejscowości Kaviniro koło Rutshuru w Kiwu Północnym (na wschodzie kraju). Zginęło 5 osób.[93]

3 maja 2024 r. M23 zbombardowało ośrodek dla uchodźców w Karisimbi, niedaleko Gomy (na wschodzie kraju). 14 osób zginęło, a 36 zostało rannych.[94]

Na początku 2025 r. doszło do dwóch przypadków ostrzelania placówek medycznych. W ataku na dwa szpitale w Gomie (na wschodzie kraju) zginęło 10 osób,

88 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

89 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

90 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

91 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, 01.01.2024-10.10.2025, dane pobrano 16.10.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

92 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2025/446], 03.07.2025, https://undocs.org/S/2025/446

93 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, airstrikes and shellings, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

94 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, airstrikes and shellings, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

a w trakcie ataku na szpital i dzielnicę mieszkalną w Kahele w Południowym Kiwu (na wschodzie kraju) 13 lutego 2025 r. zginęło również 10 osób.[95]

8 maja 2026 r. według doniesień struktur M23, w ataku dronów na bazar w miejscowości Mushaki, niedaleko Masisi, zginęło przynajmniej 20 cywilów. Władze wojskowe nie potwierdziły takiego zdarzenia.[96]

Według raportu ONZ z czerwca 2026 r., ludność Banyamulenge zamieszkująca okolice miejscowości Minembwe została okrążona przez wojsko i pozbawiona podstawowych dostaw pożywienia i pomocy humanitarnej. Od lutego 2026 r. możliwe były tylko dostawy drogą lotniczą. Miejscowa ludność, w tym dzieci, była siłowo wcielana do oddziałów partyzanckich i wykorzystywana jako żywe tarcze do ochrony obiektów wojskowych. Eksperci ONZ nie potwierdzili systematycznych nalotów na wioski Banyamulenge w regionie. W drugiej połowie 2025 r. odnotowano trzy przypadki śmiertelne w wyniku nalotów z powietrza.[97]

DZIAŁANIA PARTYZANCKIE

Ituri. W prowincji Ituri (na wschodzie kraju) ludność cywilna jest regularnym celem ataków rebeliantów z ADF, CODECO i innych. Wioski są rabowane, palone, ludność zabijana lub porywana. Napastnicy posługują się bronią palną, ale także maczetami, nożami i innymi narzędziami. Ataki wiążą się często z próbami przejęcia kontroli nad kopalniami. Zdarzają się przypadki gwałtów. Epicentrum konfliktu stanowią okręgi Djugu i Irumu. Niekiedy ataki mają wymiar etniczny. W sumie według danych ACLED, w prowincji Ituri zabito w ciągu 2024 r. – ponad 900 osób, a w 2025 r. do 12 września 2025 r. – 555 osób.[98] Z kolei dane ONZ wskazują, że w drugiej połowie 2025 r. tylko na skutek działań AFD zginęło w Ituri ponad 650 cywilów, [99] a w pierwszej połowie 2026 r. – również ponad 500 (468 z rąk AFD, a ponad 40 zostało zabitych przez FDLR).[100] ADF polega w dużej mierze na sieci lokalnych współpracowników, którzy często są ofiarami porwań lub przymusowej rekrutacji, dużą cześć tych osób stanowią dzieci. Pobór nie opiera się na ideologicznym przekonaniu, a rekruci często uciekają z oddziałów.[101]

Przykładowo:

Około 1 lutego 2024 r. ADF zabił co najmniej 23 osoby, głównie rolników, w wioskach położonych w okolicy Babila-Bakaiko, w prowincji Ituri. W kwietniu 2024 r. CODECO dokonało kilku masakr we wsiach położonych w okolicy Djugu w Ituri, zabijając

95 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, airstrikes and shellings, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

96 ALDEBARAN, Democratic Republic of Congo, 01.01.2026-04.11.20206, https://aldebaran-platform.com/home

97 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

98 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, Ituri, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

99 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

100 UN Security Council, Implementation of the Peace, Security and Cooperation Framework for the Democratic Republic of the Congo and the Region; Report of the Secretary-General [S/2026/782], 01.10.2026, https://undocs.org/en/S/2026/782

101 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

w sumie co najmniej 65 osób, w tym kobiety i dzieci. Odnotowano przypadki palenia ludzi żywcem.[102]

30 stycznia 2025 r. ADF zabiło 23 cywilów w miejscowości Kakwakasoya. Wiele osób zaginęło bez wieści.[103]

10 lutego 2025 r. CODECO zaatakowało cywilów w trzech wioskach, niedaleko miejscowości Djaiba. Byli to przede wszystkim uchodźcy, pochodzący z grupy etnicznej Hema, którzy przebywali u rodzin goszczących ich w tych miejscowościach, po tym jak uciekli przed atakami CODECO ze swoich domów. Napastnicy podpalili wioskę, niszcząc 49 domów. Według różnych informacji zginęło od 52 do 84 osób, w tym wiele dzieci.[104]

27 lipca 2025 r. ADF zabiło około 40 osób podczas porannej modlitwy w kościele w Komanda. Ofiary zostały zaatakowane nożem, inne zostały zastrzelone. Zniszczono okoliczne sklepy, domy i pojazdy. Kilka osób porwano.[105]

W listopadzie 2025 r. ADF dokonało masakry cywilów na pogrzebie w wiosce Nturo, w wyniku której zginęło 71 osób.[106]

W kwietniu 2026 r. doszło do dwóch dużych ataków na wioski w Ituri. 1 kwietnia bojownicy ADF zaatakowali wioskę w dystrykcie Mambasa, podpalając ponad 44 domy. Według oficjalnych danych armii zginęło co najmniej 43 cywilów, a wielu mieszkańców uprowadzono jako zakładników.[107] Natomiast 28 kwietnia, w skoordynowanych atakach na kilka wiosek zabito aż 70 cywilów w ciągu jednego dnia.[108]

Kiwu Północne. Najniebezpieczniejsze tereny prowincji Kiwu Północne (na wschodzie kraju) to okręgi: Beni, gdzie aktywne są bojówki ADF oraz Rutshuru, gdzie działa sojusz M23. W całej prowincji w 2024 r. zginęło 1335 osób, natomiast od 1 stycznia do 12 września 2025 r. – ponad 1500 cywilów, z czego większość padła ofiarą napaści ze strony M23.[109]

Według doniesień Human Rights Watch, niektóre zabójstwa i egzekucje mają charakter etniczny, a ofiarą M23 padają przede wszystkim rolnicy ze społeczności

[102] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, Ituri, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[103] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, Ituri, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[104] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, Ituri, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[105] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, Ituri, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[106] UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

[107] Al Jazeera, At least 43 people killed in ADF attack in northeast DR Congo, army says, 02.04.2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/4/2/at-least-43-people-killed-in-adf-attack-in-northeast-dr-congo-army-says

[108] European Centre For Law and Justice, Eastern DRC: Christians Under Attack by Islamic State-Affiliated ADF, 02.06.2026, https://eclj.org/religious-freedom/hrc/est-de-la-rdc-les-chretiens-pris-pour-cible-par-les-adf-affiliees-a-letat-islamique

[109] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, North kivu, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

Hutu. W lipcu 2025 r. odnotowano masowe egzekucje ponad 100 Hutu w 14 wioskach w okolicach Rutshuru.[110]

W trakcie ataku na Gomę dochodziło do masowych egzekucji. Według źródeł ONZ, w lutym i marcu 2025 r. doszło do co najmniej 70 przypadków celowych zabójstw cywilów, w których zginęło co najmniej 200 osób. Motyw często nie jest możliwy do ustalenia, ale wśród pojawiających się powodów były: podejrzenia o współpracę z FARDC, FDLR i Wazalendo, odmowa wstąpienia w szeregi AFC/M23, wyrażanie krytyki lub sprzeciwu wobec działań M23, a także zaangażowanie w działania społeczne i polityczne. Dodatkowymi czynnikami mogło być np. nieprzestrzeganie godziny policyjnej lub konsumpcja alkoholu. Zatrzymani byli rutynowo torturowani i bici do śmierci. Zdarzały się także zbiorowe egzekucje. Mimo wyraźnych dowodów, że czyny te popełniło M23, prowadzona była stała i konsekwentna kampania w internecie, mająca na celu oczyszczenie organizacji z tego typu zarzutów.[111]

Na terenach opanowanych przez M23, grupa utworzyła własną, równoległą administrację. Ugrupowanie prowadzi na przejętych terenach operacje sprawdzające, łapanki i systematyczne przeszukania domów, opierając się na sieci miejscowych donosicieli. Towarzyszą temu arbitralne zatrzymania, egzekucje, zaginięcia, zastraszanie i tortury. Aresztowania cywilów są rutynowo przeprowadzane bez śledztwa, nadzoru sądowego ani należytego procesu. Wyroki – zazwyczaj pobicia lub egzekucje w trybie doraźnym – są wydawane arbitralnie. Domniemana nielojalność, kradzież lub przemoc seksualna są zazwyczaj karane śmiercią. Egzekucje pozasądowe stosowane są jako element wymiaru sprawiedliwości, aczkolwiek grupa posiada swoje areszty, gdzie przetrzymuje więźniów. Ofiarami egzekucji są osoby podejrzane o współpracę z FARDC, Wazalendo, FDLR, pospolici kryminaliści, ale także członkowie społeczeństwa obywatelskiego, przeciwnicy polityczni, obrońcy praw człowieka i inni.[112]

Kiwu Południowe. Najniebezpieczniejsze tereny prowincji Kiwu Południowe (na wschodzie kraju) to okręgi Uwira i Fizi. W 2024 r. zanotowano 95 ofiar śmiertelnych, w pojedynczych, rozproszonych atakach. Największym sprawcą przemocy były bojówki M23.[113] W 2025 r. do 12 września 2025 r., ACLED odnotował w prowincji 326 ofiar cywilnych, w tym 194 zabitych przez bojowników z M23.[114]

Do nasilenia przemocy doszło w 2025 r. 4 sierpnia 2025 r. w wiosce Nyabarongo, niedaleko Kalungu / Kalenge zostało zabitych przynajmniej 80 mieszkańców wioski.

[110] TNH (The New Humanitarian (formerly IRIN News)), The M23 takeover, part 3: Land grabs and assassinations in DR Congo's Rutshuru, 08.10.2025, https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2025/10/08/m23-takeover-part-3-land-grabs-and-assassinations-dr-congos-rutshuru

[111] UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2025/446], 03.07.2025, https://undocs.org/S/2025/446

[112] UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2025/446], 03.07.2025, https://undocs.org/S/2025/446

[113] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, South Kivu, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[114] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, North kivu, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

Ponadto M23 przeprowadzała masowe egzekucje osób podejrzanych o współpracę z FARDC.[115]

Ataki w Kiwu Południowym także często mają charakter etniczny, ale ONZ w swoim raporcie okresowym z czerwca 2026 r. podkreślił, że w ostatnim roku nie stwierdzono masowych ataków na ludność Banyamulenge, a wojsko kongijskie otrzymało instrukcje, by nie atakować tej ludności.[116]

Kwilu i Mai-Ndombe. W zachodnich prowincjach kraju tli się konflikt etniczny między grupami Teke i Yaka. 23 stycznia 2024 r. doszło do napaści na cywilów we wsi Fadika w Mai-Ndombe, gdzie zginęło 11 osób. Natomiast w styczniu 2025 r., bojownicy zaatakowali wioskę Nkomankiro, zabijając około 13 osób.[117]

DZIAŁANIA ODWETOWE

Zarówno żołnierze armii kongijskiej, jak i bojownicy oddziałów Wazalendo dopuszczają się licznych i poważnych naruszeń praw człowieka wobec ludności cywilnej. Dochodzi do nich w warunkach powszechnej bezkarności oraz poważnych problemów ze strukturą dowodzenia. Sytuację pogłębiła utrata autorytetu przez armię kongijską, która nastąpiła po zajęciu Gomy przez rebeliantów M23 w styczniu 2025 r. W następstwie tych wydarzeń wielu doświadczonych oficerów zdezerterowało, porzucając podległych im żołnierzy. Członkowie sił rządowych i sprzymierzonych z nimi ugrupowań zbrojnych dopuszczali się grabieży, napadów na domy i sklepy, wymuszania haraczy, a także egzekucji osób odmawiających ich płacenia. Odnotowano również przypadki gwałtów na ludności cywilnej. Podobne naruszenia miały miejsce w lutym 2025 r. w Uvirze, w prowincji Kiwu Południowe, oraz w Lubero, w prowincji Kiwu Północne.[118] [119]

SYTUACJA HUMANITARNA W STREFACH KONFLIKTU

Sytuacja humanitarna na wschodzie kraju (prowincje Kiwu Północne, Kiwu Południowe i Ituri) jest bardzo zła, a toczące się walki utrudniają dostęp organizacjom humanitarnym.[120] Ponadto, do powszechnie stosowanej taktyki partyzantów należą: niszczenie wsi, w tym palenie domów, kradzież bydła, a także ataki na szkoły i obiekty służby zdrowia oraz na obozy dla uchodźców. Dodatkowo, szkoły są często przekształcane w miejsca zakwaterowania dla uchodźców wewnętrznych, co

115 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, North kivu, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

116 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

117 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, Kwilu i Mai Ndombe, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

118 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2025/446], 03.07.2025, https://undocs.org/S/2025/446

119 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

120 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Eastern DRC Situation; Eastern DRC Displacement Overview; As of 24 February 2025, 25.02.2025, https://data.unhcr.org/en/documents/download/114683,

sprawia, że dzieci tracą możliwość nauki.[121] W Kiwu Północnym odnajdywanych jest wiele masowych grobów. W niektórych z nich pochowano 500 osób.[122]

Według Światowego Programu Żywnościowego ponad 26,5 mln osób boryka się z ostrym niedoborem żywnościowym w Demokratycznej Republice Konga, w tym 3,6 mln w fazie głodu. Szacuje się, że 1,3 mln dzieci poniżej piątego roku życia wymaga leczenia z powodu ciężkiego niedożywienia. Braki finansowe nadal ograniczają działania humanitarne we wszystkich sektorach.[123]

W Kiwu Północnym zamkniętych jest 17% szkół, a bez dostępu do edukacji pozostaje około 375 tys. dzieci.[124]

W Północnym Kiwu na skutek pogarszającej się sytuacji bezpieczeństwa, wzrosła ilość gwałtów. W ciągu dwóch tygodni lutego 2025 r. zanotowano ich prawie 1000. Ma miejsce niszczenie i grabież domów oraz drobnych firm.[125]

Jednym z poważnych problemów jest rozpowszechnianie się chorób zakaźnych wśród uchodźców, w tym w szczególności małpiej ospy i cholery.[126] W 2026 r. dodatkowo pojawiły się ogniska zakażeń wirusem Ebola. Nowa epidemia pogorszyła i tak dramatyczną sytuację humanitarną w regionie. Od początku 2026 r. do września 2026 r. WHO potwierdziło 3,7 tys. zgonów spowodowanych tą chorobą.[127]

PRZEMOC WOBEC LUDNOŚCI CYWILNEJ NIEZWIĄZANA Z KONFLIKTEM

TERRORYZM

Zagrożenie terroryzmem w DRK istnieje, szczególnie na wschodzie kraju. Bomby i ładunki wybuchowe typu IED są używane zwłaszcza przez ADF.[128]

121 UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo; Report of the Secretary-General [S/2024/689], 20.09.2024, https://undocs.org/S/2024/689

122 ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, strategic developments, Looting, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

123 UN Security Council, Implementation of the Peace, Security and Cooperation Framework for the Democratic Republic of the Congo and the Region; Report of the Secretary-General [S/2026/782], 01.10.2026, https://undocs.org/en/S/2026/782

124 Save the Children, DRC: More than 375,000 children out of school in North Kivu at risk of violence and recruitment, 06.03.2025, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/drc-more-375000-children-out-school-north-kivu-risk-violence-and-recruitment

125 UN News, Almost 80,000 flee DR Congo amid fighting, sexual violence: UNHCR, 04.03.2025, https://news.un.org/en/story/2025/03/1160746

126 WHO (World Health Organization), Crise Humanitaire Complexe et Épidémies - République démocratique du Congo : Rapport de Situation Semaine No 03 (27 janvier au 02 février 2025), 21.02.2025, dostępne na: https://reliefweb.int/attachments/a8f2ddcd-9b7a-48be-9d69-802a5f0d9014/SitRep%20Crise%20Humanitaire%20Complexe%20S05_16022025_.pdf

127 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Democratic Republic of the Congo; DRC at a Glance; as of 30 September 2026, 25.10.2026, https://data.unhcr.org/en/documents/download/124635

128 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

POZAPRAWNE EGZEKUCJE, UPROWADZEINIA I POGROMY

Do tragicznego w skutkach zdarzenia doszło w Gomie (na wschodzie kraju) 25 lutego 2025 r., kiedy to na skutek chaosu panującego w mieście, z miejskiego więzienia uciekło ponad 4 tys. więźniów, którzy później włamali się do żeńskiej części placówki i dopuścili się masowych gwałtów. Co najmniej 132 kobiety zostały zgwałcone, a następnie spalone żywcem. Zginęło także co najmniej 25 dzieci. Zaledwie kilkoro z nich zdołało uciec.[129]

Dużym problemem w całym kraju są sporadyczne, lokalne konflikty o tradycyjne przywództwo. Nagłe zaostrzenie sytuacji w danym regionie może powodować gwałtowne przesiedlenia. W 2026 r. tego typu zajścia odnotowano w prowincjach Tanganika i Maniema.[130]

Porwania są przeprowadzane na masową skalę na wschodzie DRK. W szczególności jest to jeden ze sposobów pozyskiwania rekrutów lub pieniędzy przez ADF. Niekiedy dochodzi do egzekucji osób, za które nie można zapłacić okupu. Okup waha się między 2 a 5 tys. USD.[131] Zanotowano także pojedyncze przypadki porwań w pozostałych prowincjach, w tym w Kinszasie (na zachodzie kraju). Często motywem porwania są przyczyny finansowe. Zdarzają się jednak pozaprawne egzekucje i zamachy na pojedyncze osoby.[132]

PRZEMOC STOSOWANA W TRAKCIE DEMONSTRACJI I PROTESTÓW

W DRK często dochodzi do demonstracji o gwałtownym przebiegu. Ludność prowincji Kiwu protestowała przeciwko obecności sił rozjemczych MONUSCO, ze względu na nieskuteczność podejmowanych przez nie działań.[133]

W 2024 r. doszło do kilku incydentów podczas demonstracji organizowanych przez organizację Wazalendo w Północnym Kiwu. Interweniowała policja, zginęło w sumie 5 osób.[134]

W 2025 r. i w 2026 r. również dochodziło do masowych protestów. W sporadycznych przypadkach, odnotowywano pojedyncze ofiary śmiertelne.[135] Do dużego protestu w dużych miastach DRK doszło we wrześniu 2026 r., kiedy opozycja skrytykowała

[129] BBC News, 'They took all the women here': Rape survivors recall horror of DR Congo jailbreak, 25.02.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cx2gn417300o

[130] Mercy Corps, Monthly Report on Displacements in Eastern Democratic Republic of the Congo - July 2026, 11.08.2026, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/monthly-report-displacements-eastern-democratic-republic-congo-july-2026

[131] UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

[132] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[133] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, protests, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[134] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, protests, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

[135] ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, civilians, protests, 01.01.2023-12.09.2025, dane pobrano 20.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

projekt referendum konstytucyjnego. Demonstracje przerodziły się w zamieszki, interweniowała policja.[136]

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA

Przestępczość zorganizowana jest zjawiskiem obecnym w DRK. W Kinszasie zdarzają się napady z bronią, oszustwa i kradzieże. Rabunku dopuszczają się często młodociane gangi, złożone z dzieci ulicy. Jest to zjawisko coraz częstsze i coraz bardziej niebezpieczne.[137]

Przestępczość jest napędzana przez nielegalne wydobycie i przemyt minerałów: koltan i turmalin są przemycane do miast Sake i Gomy, i wywożone z DRK przez gangi przemytników. Grupy zbrojne walczą o kontrolę nad kopalniami złota i innych surowców mineralnych.[138][139] Większość ugrupowań zbrojnych, działających w DRK, łączy działania wojskowe z aktywnością typowo przestępczą. Zajmują się one przemytem, nielegalnym handlem minerałami, przemytem broni i wymuszeniami.[140]

PRAWNE I PRAKTYCZNE ASPEKTY DOTYCZĄCE ZMIANY MIEJSCA POBYTU

PRZEPISY REGULUJĄCE SWOBODĘ PRZEMIESZCZANIA SIĘ

Prawo zapewnia swobodę przemieszczania się, podróży zagranicznych, emigracji i repatriacji. Rząd czasami ogranicza te prawa. Swoboda przemieszczania się jest w dużej mierze ograniczona z powodu konfliktów zbrojnych i innych problemów bezpieczeństwa, a także złej infrastruktury. Kongijskie siły zbrojne (FARDC) często ustanawiają posterunki kontrolne na drogach, lotniskach i bazarach. Na posterunkach kontrolnych często dochodzi do wymuszania haraczy i przetrzymywania osób, których nie stać na to, by zapłacić. Te same praktyki stosują partyzanci na kontrolowanych przez siebie terenach.[141]

MIGRACJE WEWNĘTRZNE

Prawie połowa mieszkańców DRK to ludność miejska. Największym miastem jest Kinszasa, w której mieszka ponad 16 mln osób.[142] Migracje do miast w dużej mierze

136 Al Jazeera, Police crackdown on protests against constitutional change in DR Congo, 15.09.2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/9/15/police-crack-down-on-protests-against-constitutional-change-in-dr-congo

137 Global Crime Index, DRC 2025, https://africa.ocindex.net/country/democratic_republic_of_the_congo

138 Global Crime Index, DRC 2025, https://africa.ocindex.net/country/democratic_republic_of_the_congo

139 UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

140 Global Crime Index, DRC 2025, https://africa.ocindex.net/country/democratic_republic_of_the_congo

141 USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 20.03.2023, https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/democratic-republic-of-the-congo/

142 CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, DR Congo, 17.09.2025, https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/

są wymuszone konfliktami na terenach wiejskich, a nie większymi możliwościami zatrudnienia i usług w mieście, co tylko zwiększa i tak już wysoki poziom ubóstwa mieszkańców miast. Różnice językowe między ludnością poszczególnych regionów i słaba infrastruktura transportowa powodują, że ludność raczej szuka możliwości przetrwania w swojej najbliższej okolicy.[143] Według badań socjologicznych, migranci wewnętrzni stanowią około 20% ludności aktywnej zawodowo. Są to osoby relatywnie młode i przedsiębiorcze. Migrantów przyciągają najbogatsze prowincje: Kinszasa i Katanga, ale także miasta w ubogich prowincjach, jak Goma.[144]

WEWNĘTRZNI UCHODŹCY

Problemem w DRK pozostają masowe wewnętrzne przesiedlenia. Według informacji UNHCR, liczba IDPs w DRK wynosi 6,1 mln, z czego większość przebywa w Północnym i Południowym Kiwu (na wschodzie kraju).[145] Jednakże Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM) odnotowuje także znaczne przesiedlenia ludności na pozostałych obszarach DRK, praktycznie we wszystkich prowincjach. Większość uchodźców (87%) pozostaje w tej samej prowincji, natomiast ok. 13% przemieszcza się do innych prowincji, zwykle sąsiednich.[146]

Sytuacja bezpieczeństwa w Kiwu Północnym i Kiwu Południowym, a także w Ituri powoduje nadal znaczne przemieszczenia ludności. Niektórzy uciekają ze swoich wiosek, a niektórzy wracają do nich, pomimo ciężkiej sytuacji humanitarnej. Ludzie wracają do domów, mimo że warunki nie sprzyjają bezpiecznemu i trwałemu powrotowi.[147][148] Na początku 2025 r. nowe władze związane z M23, faktycznie sprawujące kontrolę nad częścią obszarów prowincji Kiwu Północne i Kiwu Południowe, zachęcały przesiedlonych do powrotu do domów, dążąc do zamknięcia obozów dla uchodźców.[149] Obozy dla uchodźców wokół Gomy, a także w samym mieście zostały zlikwidowane. Niektórzy z przesiedleńców wewnętrznych, wyrzuconych z ośrodków dla IDPs w Gomie wracają do swoich regionów pochodzenia, podczas gdy inni zmierzają w kierunku miasta Goma tworząc tam nieformalne osiedla. Około 44% rodzin powracających na tereny okupowane przez nielegalne ugrupowania zbrojne dowiaduje się, że ich pola zostały przejęte. W 10% przypadków dotyczy to także domów.[150]

143 World Bank Group, Democratic Republic of Congo Urbanization Review, https://issuu.com/world.bank.publications/docs/9781464812033

144 African Economic Conference, Internal migration and youth entrepreneurshipin Democratic Republic of the Congo, https://aec.afdb.org/en/papers/internal-migration-and-youth-entrepreneurshipin-democratic-republic-congo-drc-79

145 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Eastern DRC Situation; Eastern DRC Displacement Overview; As of 27 February 2025, 28.02.2025, https://data.unhcr.org/en/documents/download/114775

146 IOM (International Organization for Migration), DRC — Internal Displacement Overview (July 2026), 30.10.2026, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/drc-internal-displacement-overview-july-2026

147 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Democratic Republic of the Congo; DRC at a Glance; as of 30 September 2026, 25.10.2026, https://data.unhcr.org/en/documents/download/124635

148 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional External Update #5; Southern Africa Region; Eastern DRC Situation; 28 February 2025, 28.02.2025, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2025-03/UNHCR%20DRC%20Situation%20External%20Update%20%235%2020250228.pdf

149 UN News, Almost 80,000 flee DR Congo amid fighting, sexual violence: UNHCR, 04.03.2025, https://news.un.org/en/story/2025/03/1160746

150 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional External Update #5; Southern Africa Region; Eastern DRC Situation; 28 February 2025, 28.02.2025, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2025-03/UNHCR%20DRC%20Situation%20External%20Update%20%235%2020250228.pdf

Gwałtowny napływ uchodźców powoduje w całym kraju poważne problemy społeczne i ekonomiczne. Większość uchodźców jest przyjmowana przez rodziny goszczące, a inni trafiają do obozów masowego zakwaterowania lub do różnych nieformalnych osiedli. Zwykle społeczności przyjmujące same borykają się z ograniczonymi zasobami i ograniczonym dostępem do usług w postaci opieki zdrowotnej lub edukacji. Masowy napływ uchodźców powoduje liczne napięcia społeczne.[151]

W lipcu 2026 r. wielki pożar zniszczył obóz dla uchodźców w miejscowości Kabalo w prowincji Tanganika. Spaliły się zabudowania należące do blisko 450 osób, które przebywały tam z powodu powodzi w swoich miejscowościach.[152]

UCHODŹCY W KRAJACH SĄSIEDNICH

Uchodźcy z terenów ogarniętych konfliktem rzadko mają możliwość przemieszczania się w głąb kraju, jednak wiele osób z terenów przygranicznych ucieka za granicę. UNHCR szacuje, że w innych krajach afrykańskich przebywa około 1,3 mln obywateli DRK, w tym prawie połowa w Ugandzie. Pozostałe kraje przyjmujące uchodźców z DRK to Burundi, Tanzania, Rwanda, Zambia, Kenia i inne.[153] Od początku 2025 r. do krajów sąsiednich przesiedliło się 122 tys. osób, z czego najwięcej do Ugandy – 70 tys.[154]

STANOWISKO UNHCR. Według stanowiska UNHCR, w związku z toczącym się konfliktem w prowincjach Południowe Kiwu, Północne Kiwu i Ituri (na wschodzie kraju), osoby które stamtąd pochodzą i uciekają przed konfliktem lub przebywają już za granicą, nie powinny być zawracane do DRK. Stanowisko UNHCR nie wspomina o innych regionach DRK, w tym o Kinszasie (położonej na zachodzie kraju).[155]

PODSUMOWANIE

Demokratyczna Republika Konga (DRK) w przeszłości była kolonią belgijską. Uzyskała niepodległość w 1960 r. Obecnie jest republiką z rozszerzonymi kompetencjami prezydenckimi.

151 Mercy Corps, Monthly Report on Displacements in Eastern Democratic Republic of the Congo - July 2026, 11.08.2026, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/monthly-report-displacements-eastern-democratic-republic-congo-july-2026

152 Mercy Corps, Monthly Report on Displacements in Eastern Democratic Republic of the Congo - July 2026, 11.08.2026, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/monthly-report-displacements-eastern-democratic-republic-congo-july-2026

153 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Democratic Republic of the Congo; DRC at a Glance; as of 30 September 2026, 25.10.2026, https://data.unhcr.org/en/documents/download/124635

154 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional External Update #21; Southern Africa Region; Eastern DRC Situation; 08 September 2025, 29.09.2025, https://data.unhcr.org/en/documents/download/118845

155 UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), UNHCR Position on Returns to North Kivu, South Kivu and Ituri in the Democratic Republic of the Congo - Update IV, 03.2025, https://www.refworld.org/sites/default/files/2025-02/unhcr_position_on_returns_to_the_drc_-_march_2025_final.pdf

W DRK obowiązuje kara śmierci. Od 2003 r. nie przeprowadzono w tym kraju żadnej egzekucji, niemniej jednak w lutym 2024 r. rząd ogłosił zniesienie moratorium na wykonywanie kary śmierci.

Na terenie wschodnich prowincji DRK, w szczególności **Ituri, Kiwu Północne** i **Kiwu Południowe** mają miejsce liczne konflikty zbrojne: interwencje obcych wojsk oraz działania licznych nielegalnych ugrupowań zbrojnych, prowadzących działania partyzanckie. Od stycznia 2024 r. organizacja M23 przejęła kontrolę nad częścią prowincji Kiwu Północne i Kiwu Południowe, w tym nad ich stolicami administracyjnymi – **Gomą i Bukawu**. Na terenach ogarniętych konfliktami zbrojnymi ludność cywilna, w tym w szczególności w **Kiwu Północnym, Kiwu Południowym i Ituri**, jest celem zamierzonych, systematycznych i masowych w skali ataków, które często mają kontekst etniczny. W rejonach tych panuje powszechne zagrożenie życia cywilów i panuje bardzo zła sytuacja humanitarna.

W rejonach ogarniętych walkami dochodzi do przesiedleń na masową skalę. Większość wysiedlonych pozostaje jednak w rejonie pochodzenia, co naraża ich na wtórne ataki i wtórne wysiedlenia. Uchodźcy praktycznie nie przemieszczają się w inne rejony kraju. Część osób udaje się natomiast do sąsiednich krajów, zwłaszcza do Ugandy, Tanzanii i Burundi.

Pomoc humanitarna jest dostarczana uchodźcom w DRK, jednak dostęp do niej jest utrudniony na skutek napiętej sytuacji bezpieczeństwa.

W ostatnich latach zanotowano także wybuch konfliktów zbrojnych na tle etnicznym w prowincjach **Kwilu** i **Mai-Ndombe,** położonych na zachodzie kraju, jednak natężenie starć jest niewielkie i nie stwarza powszechnego zagrożenia życia dla miejscowej ludności.

W stolicy DRK **Kinszasie** (położonej na zachodzie kraju) nie odnotowano poważnych naruszeń bezpieczeństwa, a konflikty toczące się na wschodzie oddziaływują na sytuację w niej panującą tylko w niewielkim stopniu. Sytuacja ludności cywilnej pozostaje stabilna.

ZASTRZEŻENIE

Niniejsze opracowanie tematyczne zostało przygotowane przez Wydział Informacji o Krajach Pochodzenia Urzędu do Spraw Cudzoziemców na potrzeby prowadzenia postępowań w sprawach o udzielenie ochrony międzynarodowej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Opracowanie na temat sytuacji bezpieczeństwa może być pomocne w szczególności w sprawach rozpatrywanych w oparciu o art. 15 pkt. 3 oraz art. 18 pkt. 1. Ustawy o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium RP z dn. 13 czerwca 2003 z późn. zmianami.

Treść opracowania nie przesądza jednak o wyniku decyzji w indywidualnym postępowaniu administracyjnym, gdyż zawsze brana jest pod uwagę całość zgromadzonego materiału dowodowego i indywidualny charakter sprawy.

Informacje zamieszczone w niniejszym opracowaniu pochodzą w większości z publicznie dostępnych źródeł. Zostały one zebrane i opracowane przy zachowaniu zasady neutralności i obiektywizmu, a także z dołożeniem najwyższej staranności – tak, by odzwierciedlały aktualny w chwili publikacji opracowania stan wiedzy na prezentowany temat, a także pochodziły z różnych źródeł.

Terminologia użyta w niniejszym opracowaniu nie jest terminologią prawniczą. Określenia takie jak „prześladowanie", „dyskryminacja", „konflikt" itp. używane mogą być, za materiałami źródłowymi, w znaczeniu potocznym i nie są tożsame z definicjami podanymi w ustawie z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Niniejsze opracowanie zawiera wyłącznie informacje, poglądy i opinie prezentowane przez autorów materiałów źródłowych. Oświadczenia i oceny zawarte w niniejszym opracowaniu nie są i nie mogą być uważane za oświadczenia i oceny własne Urzędu do Spraw Cudzoziemców. Niniejsze opracowanie nie jest także i nie może być uważane za jakąkolwiek deklarację polityczną polskich władz.

Urząd do Spraw Cudzoziemców nie ponosi odpowiedzialności prawnej za publikowane w opracowaniu treści ani nie jest zobowiązany do publikacji jego aktualizacji, a także nie ponosi odpowiedzialności za sposób wykorzystania udostępnionych informacji.

Informujemy, że autorskie prawa majątkowe do niniejszego opracowania, w tym prawo do jego rozpowszechniania i publicznego udostępniania w Internecie, przysługują wyłącznie Urzędowi do Spraw Cudzoziemców (adres: ul. Koszykowa 16, 00-564 Warszawa; NIP: 5262548316; REGON: 017315012).

BIBLIOGRAFIA:

1. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), Brief, Rwanda-backed M23 Rebels Advance Toward Goma in Eastern DR Congo, 04.03.2024, https://acleddata.com/2024/03/04/acled-brief-rwanda-backed-m23-rebels-advance-toward-goma-in-eastern-dr-congo/

2. ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), filtry: DRC, 01.01.2024-12.09.2025, dane pobrano 17.09.2025, https://acleddata.com/data-export-tool

3. ACP (Agence Congolaise de Presse), Senate: State of Siege in Ituri and North Kivu Extended Again, 13.10.2026, https://acp.cd/anglais/senate-state-of-siege-in-ituri-and-north-kivu-extended-again/

4. ADF (Africa Defence Forum), Wazalendo Add to Eastern DRC's Complex Brew of Combatants, 16.01.2024, https://adf-magazine.com/2024/01/wazalendo-add-to-eastern-drcs-complex-brew-of-combatants/

5. Africa Center for Strategic Studies, The DRC Conflict Enters a Dangerous New Phase, 26.02.2025, https://africacenter.org/spotlight/drc-conflict-new-phase/

6. Africa News, Death sentences soar in DR Congo after moratorium lifted, report warns, 22.04.2026, https://www.africanews.com/2026/04/22/death-sentences-soar-in-dr-congo-after-moratorium-lifted-report-warns/

7. African Economic Conference, Internal migration and youth entrepreneurshipin Democratic Republic of the Congo, https://aec.afdb.org/en/papers/internal-migration-and-youth-entrepreneurshipin-democratic-republic-congo-drc-79

8. AI (Amnesty International), Death sentences and executions in 2024, 08.04.2025, https://www.amnesty.org/en/documents/act50/8976/2025/en/

9. Al Jazeera, At least 43 people killed in ADF attack in northeast DR Congo, army says, 02.04.2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/4/2/at-least-43-people-killed-in-adf-attack-in-northeast-dr-congo-army-says

10. Al Jazeera, Fighting in eastern DRC killed about 7,000 people since January, PM says, 24.02.2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/2/24/fighting-in-eastern-drc-kills-about-7000-people-since-january-pm-says

11. Al Jazeera, Kabila sentenced to death: What it means for DRC and what's next, 02.10.2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/10/2/kabila-sentenced-to-death-what-it-means-for-drc-and-whats-next

12. Al Jazeera, Police crackdown on protests against constitutional change in DR Congo, 15.09.2026, https://www.aljazeera.com/news/2026/9/15/police-crack-down-on-protests-against-constitutional-change-in-dr-congo

13. Al Jazeera, What is the latest conflict in the DR Congo about? 21.06.2022, https://www.aljazeera.com/features/2022/6/21/explainer-what-is-the-latest-conflict-in-the-drc

14. Aldebaran Platform, Democratic Republic of Cogo, 01.01.2024-31.10.2026, Kinshasa, Casualties, https://aldebaran-platform.com/home

15. ALDEBARAN, Democratic Republic of Congo, 01.01.2024-04.11.20206, https://aldebaran-platform.com/home

16. Anadolou Agency, DR Congo's ruling party wins majority of seats in legislative elections, 15.01.2024, https://www.aa.com.tr/en/africa/dr-congo-s-ruling-party-wins-majority-of-seats-in-legislative-elections/3108843

17. BBC News, DR Congo violence: Panic in Goma as M23 rebels advance, 11.02.2023, https://www.bbc.com/news/world-africa-68255614

18. BBC News, DR Congo's failed gamble on Romanian mercenaries, 31.01.2025, https://www.bbc.com/news/articles/c9d591ldq46o

19. BBC News, Ex-president named leader of new DR Congo rebel coalition, 13.10.2026, https://www.bbc.com/news/articles/c8y56re7ldqyo

20. BBC News, 'They took all the women here': Rape survivors recall horror of DR Congo jailbreak, 25.02.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cx2gn417300o

21. BBC News, US and British citizens among 37 sentenced to death in DR Congo coup trial, 13.09.2024, https://www.bbc.com/news/articles/cx2e2v2le8wo

22. BBC News, What's the fighting in DR Congo all about?, 01.07.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cgly1yrd9j3o

23. BBCNews, What's the fighting in DR Congo all about?, 01.07.2025, https://www.bbc.com/news/articles/cgly1yrd9j3o

24. Britannica, Judith Suminwa, https://www.britannica.com/biography/Judith-Suminwa

25. CGRS-CEDOCA (Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons (Belgium), COI unit), Republique Democratique du Congo; Situation sécuritaire, 25.02.2025, https://www.cgra.be/sites/default/files/rapporten/coi_focus_rdc._situation_securitaire_20250225_0.pdf

26. CIA (Central Intelligence Agency), The World Factbook, DR Congo, 17.09.2025, https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/congo-democratic-republic-of-the/

27. CTP (Critical Threats Project), Congo War Security Review, October 8, 2025, 08.10.2025, https://www.criticalthreats.org/briefs/congo-war-security-review/congo-war-security-review-october-8-2025

28. Encyklopedia Britannica, Democratic Republic of the Congo, 29.10.2026, https://www.britannica.com/place/Democratic-Republic-of-the-Congo

29. European Centre For Law and Justice, Eastern DRC: Christians Under Attack by Islamic State-Affiliated ADF, 02.06.2026, https://eclj.org/religious-freedom/hrc/est-de-la-rdc-les-chretiens-pris-pour-cible-par-les-adf-affiliees-a-letat-islamique

30. Garda World, DRC: Government extends State of Siege in Ituri and North Kivu provinces, 25.09.2021, https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/528276/drc-government-extends-state-of-siege-in-ituri-and-north-kivu-provinces-through-oct-19-update-8

31. Global Crime Index, DRC 2025, https://africa.ocindex.net/country/democratic_republic_of_the_congo

32. Groupe D'Etude sur Le Congo, Uganda's Operation Shujaa in the Democratic Republic of Congo: fighting the ADF or Securing Economic Interests? 06.2022, https://www.congoresearchgroup.org/en/2022/06/14/ugandas-operation-shujaa-in-the-democratic-republic-of-congo-fighting-the-adf-or-securing-economic-interests/

33. Institute for the Study of War, Africa File, February 20, 2025, 20.02.2025, https://www.understandingwar.org/backgrounder/africa-file-february-20-2025-m23-advance-continues-unchallenged-saf-grows-partnerships

34. International Crisis Group, DR Congo: A Full Plate of Challenges after a Turbulent Vote, 26.01.2024, https://www.ecoi.net/en/document/2104492.html

35. International Crisis Group, Easing the Turmoil in the Eastern DR Congo and Great Lakes, 25.05.2022, https://www.crisisgroup.org/africa/great-lakes/democratic-republic-congo/b181-easing-turmoil-eastern-dr-congo-and-great-lakes

36. IOM (International Organization for Migration), DRC — Internal Displacement Overview (July 2026), 30.10.2026, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/drc-internal-displacement-overview-july-2026

37. Mercy Corps, Monthly Report on Displacements in Eastern Democratic Republic of the Congo - July 2026, 11.08.2026, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/monthly-report-displacements-eastern-democratic-republic-congo-july-2026

38. MONUSCO (UN Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo), Fact Sheet 30.06.2026, https://monusco.unmissions.org/en/monusco-fiche-dinformation

39. Open Factbook, DR Congo, https://openfactbook.org/countries/drc/

40. Reliefweb, Rwanda and the DRC at risk of war as new M23 rebellion emerges: an explainer, 29.06.2022, https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/rwanda-and-drc-risk-war-new-m23-rebellion-emerges-explainer

41. Reuters, Congo lifts moratorium on death penalty, justice ministry circular shows, 15.03.2024, https://www.reuters.com/world/africa/congo-lifts-moratorium-death-penalty-justice-ministry-circular-shows-2024-03-15/

42. Reuters, In Congo, army and rebels dig in for war Trump says is over, 18.09.2025, https://www.reuters.com/world/africa/congo-army-rebels-dig-war-trump-says-is-over-2025-09-18/

43. Rio Times, DR Congo Explained 2026, Its War, Cobalt and Politics, 28.09.2026, https://www.riotimesonline.com/dr-congo-explained-2026/

44. Save the Children, DRC: More than 375,000 children out of school in North Kivu at risk of violence and recruitment, 06.03.2025,

https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/drc-more-375000-children-out-school-north-kivu-risk-violence-and-recruitment

45. The New Humanitarian, Shaky M23 ceasefire stokes fears of further conflict in eastern DR Congo, 31.05.2023, https://www.thenewhumanitarian.org/analysis/2023/05/31/m23-ceasefire-fear-conflict-drc

46. TNH (The New Humanitarian (formerly IRIN News)), The M23 takeover, part 3: Land grabs and assassinations in DR Congo's Rutshuru, 08.10.2025, https://www.thenewhumanitarian.org/news-feature/2025/10/08/m23-takeover-part-3-land-grabs-and-assassinations-dr-congos-rutshuru

47. TRT World, Zaire militia blamed for new massacre in DRC's volatile east, 07.08.2022, https://www.trtworld.com/africa/zaire-militia-blamed-for-new-massacre-in-drc-s-volatile-east-59526

48. UN News, Almost 80,000 flee DR Congo amid fighting, sexual violence: UNHCR, 04.03.2025, https://news.un.org/en/story/2025/03/1160746

49. UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2026/466], 11.06.2026, https://undocs.org/en/S/2026/466

50. UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo (security-related developments in the provinces of North Kivu, Ituri and South Kivu), 14.06.2022, https://www.ecoi.net/en/file/local/2074508/N2233870.pdf

51. UN Security Council, Final report of the Group of Experts on the Democratic Republic of the Congo [S/2023/431], 13.06.2023, https://www.ecoi.net/en/file/local/2094036/N2312380.pdf

52. UN Security Council, Implementation of the Peace, Security and Cooperation Framework for the Democratic Republic of the Congo and the Region; Report of the Secretary-General [S/2026/782], 01.10.2026, https://undocs.org/en/S/2026/782

53. UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo; Report of the Secretary-General [S/2024/689], 20.09.2024, https://undocs.org/S/2024/689

54. UN Security Council, United Nations Organization Stabilization Mission in the Democratic Republic of the Congo - Report of the Secretary-General, 21.06.2021, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2021_587.pdf

55. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Democratic Republic of the Congo; DRC at a Glance; as of 30 September 2026, 25.10.2026, https://data.unhcr.org/en/documents/download/124635

56. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Eastern DRC Situation; Eastern DRC Displacement Overview; As of 24 February 2025, 25.02.2025, https://data.unhcr.org/en/documents/download/114683,

57. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Eastern DRC Situation; Eastern DRC Displacement Overview; As of 27 February 2025, 28.02.2025, https://data.unhcr.org/en/documents/download/114775

58. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional External Update /5; Southern Africa Region; Eastern DRC Situation; 28 February 2025, 28.02.2025, https://reporting.unhcr.org/sites/default/files/2025-03/UNHCR%20DRC%20Situation%20External%20Update%20%235%2020250228.pdf

59. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), Regional External Update /21; Southern Africa Region; Eastern DRC Situation; 08 September 2025, 29.09.2025, https://data.unhcr.org/en/documents/download/118845

60. UNHCR (UN High Commissioner for Refugees), UNHCR Position on Returns to North Kivu, South Kivu and Ituri in the Democratic Republic of the Congo - Update IV, 03.2025, https://www.refworld.org/sites/default/files/2025-02/unhcr_position_on_returns_to_the_drc_-_march_2025_final.pdf

61. Urząd do Spraw Cudzoziemców, Podział administracyjny Demokratycznej Republiki Konga, 2025, https://portalswiatowid.udsc.gov.pl/country-card/29

62. USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: Democratic Republic of the Congo, 20.03.2023, https://www.state.gov/reports/2022-country-reports-on-human-rights-practices/democratic-republic-of-the-congo/

63. WHO (World Health Organization), Crise Humanitaire Complexe et Épidémies - République démocratique du Congo : Rapport de Situation Semaine No 03 (27 janvier au 02 février 2025), 21.02.2025, dostępne na: https://reliefweb.int/attachments/a8f2ddcd-9b7a-48be-9d69-802a5f0d9014/SitRep%20Crise%20Humanitaire%20Complexe%20S05_16022025_.pdf

64. Wikipedia, Demokratyczna Republika Konga, https://pl.wikipedia.org/wiki/Demokratyczna_Republika_Konga

65. Wikipedia, Subdivisions of the Democratic Republic of the Congo, https://en.wikipedia.org/wiki/Subdivisions_of_the_Democratic_Republic_of_the_Congo

66. Wikipedia, Wazalendo, https://en.wikipedia.org/wiki/Wazalendo

67. World Bank Group, Democratic Republic of Congo Urbanization Review, https://issuu.com/world.bank.publications/docs/9781464812033

68. World Bank, Democratic Republic of Congo, Public Expenditure Review (PER), 03.2008, https://documents.worldbank.org/curated/en/341751468026109447/pdf/421670ER0P10151osed0June025020080ZR.pdf

69. Xinhua, M23 rebels seize towns near Goma in DR Congo, peace efforts underway, 13.03.2024, https://english.news.cn/20240313/e758f059285c4f62ace9c408568beb3f/c.html